

بررسی کتب درسی دوره ی متوسطه از نظر میزان توجه به تقویت بنیان خانواده ها

مجتبی ملک زادگان^۱

^۱ فارغ التحصیل رشته فلسفه تعلیم و تربیت

چکیده

هدف: پژوهش حاضر، بررسی میزان توجه به تقویت بنیان خانواده ها در کتب درسی دوره متوسطه می باشد به همین منظور به تجزیه و تحلیل کتب درسی دوره متوسطه پرداخته شده است. جامعه مورد نظر در این تحقیق عبارت انداز: تمامی کتابهای دوره متوسطه اما نمونه مورد نظر ۶ کتاب (دین و زندگی اول، دوم، سوم دبیرستان و دین و زندگی پیش دانشگاهی، اجتماعی اول دبیرستان و جامعه شناسی دوم دبیرستان) انتخاب گردیده است. چون در این کتابها به تقویت بنیان خانواده توجه شده است. روش: نمونه گیری هدفمند انتخاب گردیده است. ابزار گرد آوری اطلاعات نیز با استفاده از تحلیل محتوای کتب های مورد نظر جمع آوری شده است. بدین صورت که تقویت بنیان خانواده به دو عوامل بیرونی خانواده که شامل (فرهنگ و محیط اجتماعی، اقتصاد جامعه، خانواده های طرفین) و عوامل درونی خانواده که شامل (توجه به جایگاه خانواده، مساله سرپرستی خانواده، تثبیت نقشها، محبت زن و شوهر) بود تقسیم بندی شده است و سپس فراوانی مورد نظرو درصد فراوانی هر یک از مقوله ها محاسبه گردیده است. یافته ها: در پایان نتایجی که از تحقیق بدست آمده است بدین صورت بوده است؛ که کتب درسی دوره متوسطه به عواملی که باعث تقویت بنیان خانواده می شود خیلی کم توجه کرده است.

واژه های کلیدی: تحلیل محتوا، کتب درسی، دوره متوسطه، بنیان خانواده، نقش

مقدمه

خانواده، هسته اولیه شکل گیری جامعه و مهم ترین نهاد آن می باشد. آینده هر جامعه و نقش آفرینی آن در گرو بالندگی و قوام تک تک خانواده های آن است. از نگاهی دیگر، خانواده سنگ بنای جامعه و موجب موفقیت و نقش آفرینی جامعه است. بی تردید خانواده آن گاه قادر خواهد بود نقش آفرینی در پیشرفت و تعالی جامعه ایفا نماید که بنیانی محکم و قوامی در خور شأن داشته باشد، چه این که بر بنیان متزلزل و سست نمی توان بنایی عظیم بنا نمود. از این رو باید به آن چه قوام و استحکام خانواده منحصر به آن است، توجه ویژه ای نمود و راهکارهای مؤثر در آن را مورد توجه قرار داد تا خانواده در پرتو شناخت و به کارگیری آن ها بتواند به ایفای نقش خود بپردازد. (بناری، ۱۳۸۸، صص ۲۳-۲۴)

روابط عاطفی بین والدین و فرزندان، ارضاءکننده، نشاط بخش و آرامش دهنده دو طرف است. افزون بر آن، منشأ برقراری روابط عاطفی مناسب فرزندان با همسران آینده و سایر افراد جامعه است. هم چنین گفته اند که منشأ بسیاری از روابط عاطفی از قبیل دوستی، کمک به دیگران و همدلی، همین روابطی است که در خانواده برقرار می شود. (سالاری فر، ۱۳۸۵، ص ۵۹) قرآن کتاب آسمانی مسلمانان، نمونه کاملی از تعالیم و آموزش های لازم جهت زندگی انسان ها به شمار می رود. درخصوص اهمیت خانواده به عنوان نمونه، خداوند چنین می فرماید: ((و من آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاً لتسکنوا الیها و جعل بینکم موده و رحمه ان فی ذلک لایات لقوم یتفکرون)) و باز یکی از آیات لطف الهی آن است که برای شما از جنس خودتان جفتی بیافرید که در کنار او آرامشی یافته و با هم انسی گیرید و میان شما رأفت و مهربانی برقرار نمود و در این امر نیز برای مردم صاحب فکر، دلایل علم و حکمت حق آشکار است. (قرآن کریم، سوره روم، آیه ۲۱)

در این تحقیق سعی شده است عواملی که موجب تقویت بنیان خانواده می شود را شناسایی کرده و میزان توجه به آن در کتب درسی دوره متوسطه را تجزیه و تحلیل کنیم. عواملی که باعث تقویت بنیان خانواده می شود؛ را به دو عوامل بیرونی خانواده که شامل (محیط و فرهنگ اجتماعی، اقتصاد اجتماعی، خانواده های طرفین) و عوامل درونی خانواده که شامل (توجه به جایگاه خانواده، مساله سرپرستی خانواده، تثبیت نقشها- محبت زن و شوهر) بود تقسیم شده است. و سپس فراوانی و درصد آن محاسبه گردیده است و میزان توجه به هریک از عوامل تقویت بنیان خانواده بحث شده است.

هدف اصلی:

بررسی میزان توجه به تقویت بنیان خانواده در کتب درسی دوره متوسطه

سوالات تحقیق

میزان توجه کتب درسی دوره متوسطه به تقویت بنیان خانواده به تفکیک هر یک از مواد درسی چقدر است؟

روش تحقیق

تحقیق حاضر به روش تحلیل محتوا انجام گرفته شده است. چون این روش در پژوهش های علوم رفتاری به ویژه روانشناسی و علوم تربیتی برای بررسی های مربوط به محتوای کتابهای درسی به کار برده می شود و برای بررسی محتوای آشکار پیامهای موجود در یک متن می توان از روش تحلیل محتوا استفاده کرد (بازرگان، حجازی، سرمد، ۱۳۹۰، ص ۱۳۲) بدین صورت که

عوامل درونی و بیرونی تقویت بنیان خانواده را شناسایی کرده و سپس فراوانی هر یک از آنها در کتب درسی متوسطه را با شمارش تعداد فراوانی آنها انجام شده است.

جامعه آماری:

با توجه به تعریف، یک جامعه آماری عبارت است از مجموعه ای از افراد یا واحدها که دارای حداقل یک صفت مشترک باشند معمولاً در هر پژوهش، جامعه ی مورد بررسی یک جامعه آماری است که پژوهشگر مایل است درباره صفت (صفت ها) متغیر واحدهای آن به مطالعه بپردازد. (بازرگان، حجازی، سرمدی، ۱۳۹۰ ص ۱۷۶)

جامعه آماری مورد نظر تحقیق شامل تمامی کتب دوره متوسطه در سال ۱۳۹۱ که شامل (زبان- عربی- دین و زندگی- ریاضیات - فیزیک- شیمی- اقتصاد- فلسفه- اجتماعی- زیست - تاریخ) می باشد انتخاب گردیده است.

نمونه و روش نمونه گیری:

نمونه گروهی از اعضای یک جامعه ی تعریف شده است که اطلاعات مورد نیاز پژوهشی به کمک آن حاصل می شود. (دلاور، ۱۳۸۸ ص ۸۹)

نمونه مورد نظر در تحقیق ۴ کتاب دین و زندگی اول، دین و زندگی دوم، دین و زندگی سوم و دین و زندگی پیش دانشگاهی و کتب اجتماعی اول دبیرستان و جامعه شناسی دوم دبیرستان به عنوان نمونه در نظر گرفته شده است. به دلیل این که این کتابها به عوامل تقویت بنیان خانواده اشاره شده است. در این پژوهش از روش نمونه گیری هدفمند استفاده شده است. چون یکی از کاربردهای نمونه گیری هدفمند انتخاب نمونه از موارد خاص است پس بعضی از کتب درسی دوره متوسطه را به عنوان نمونه انتخاب شده است که به تقویت بنیان خانواده پرداخته است. در نمونه گیری هدفمند پژوهشگر مواردی را انتخاب می کند که با توجه به هدف تحقیق اطلاعات جدیدی داشته باشد.

قلمرو تحقیق (مکانی، زمانی، موضوعی)

چار چوب مکانی تحقیق تمامی ادارات آموزش و پرورش و همچنین مدارس در دوره متوسطه می باشد. از نظر قلمرو زمانی نیز محتوای کتب درسی دوره متوسط در سال ۱۳۹۶ بررسی شده است. از نظر قلمرو موضوع: موضوعات مربوط به خانواده در کتب درسی دوره متوسطه می باشد که با استفاده از روش تحقیق تحلیل محتوا، کتب درسی دوره متوسطه از نظر توجه به تقویت بنیان خانواده بررسی شده است.

کاربردهای پژوهش:

کاربرد در آموزش و پرورش باعث می شود دفتر برنامه ریزی و تالیف کتابهای درسی متوجه شوند که در کتب درسی دوره متوسطه تا چه اندازه به تقویت بنیان خانواده اشاره شده است و همچنین درصدد تلاش بیشتری برای گنجاندن مطالب و محتویات بیشتری در مورد تقویت بنیان خانواده در کتب درسی دوره متوسطه بپردازند.

ابزار اندازه گیری:**روایی و پایایی ابزار اندازه گیری**

مفهوم روایی به این سوال پاسخ می دهد که ابزار اندازه گیری تا چه حد خصیصه مورد نظر را می سنجد. بدون آگاهی از اعتبار ابزار اندازه گیری نمی توان به دقت داده های حاصل از آن اطمینان داشت. (بازرگان، سرمدی، حجازی، ۱۳۹۰ ص ۱۷۰)

روایی: روش تعیین روایی تحلیل محتوای پژوهش حاضر نیز بدین صورت بود که برای انتخاب مؤلفه ها و شاخصهای مفهوم تقویت بنیان خانواده، که شامل (عوامل بیرونی تقویت بنیان خانواده و عوامل درونی تقویت بنیان خانواده) از منابع مرتبط در دسترس استفاده شد؛ مثلاً، جوادی آملی (۱۳۶۹)، مکارم شیرازی (۱۳۷۳)، سالاری فر (۱۳۸۵) و...

پس از استفاده از منابع متعدد، مؤلفه ها و شاخصهای این پژوهش به تأیید تعدادی از مشاوران آموزش خانواده و کارشناسان آموزش خانواده رسید.

-اعتبار (پایایی): پایایی یکی از ویژگی های فنی ابزار اندازه گیری است. مفهوم یاد شده با این امر سرو کار دارد که ابزار اندازه گیری در شرایط یکسان تا چه اندازه نتایج یکسانی بدست می دهد. (بازرگان، سرمدی، حجازی، ۱۳۹۰ ص ۱۶۶) برای برآورد پایایی از سه ارزیاب خواسته شد تا مقوله های عوامل بیرونی توجه به تقویت بنیان خانواده را بر اساس مؤلفه هایی که قبلاً تعریف شده بودند،

کدگذاری و پایایی فعالیتهای آنها را بررسی کنند. به عبارتی، پایایی ثبات طبقه بندی تعریف شده بود، لذا ساده ترین راه تعیین پایایی کدگذارها و محاسبه ی ضریب پایایی به این صورت بود (دلور، ۱۳۸۳):

تعداد واحدهایی که در یک طبقه کد گذاری شده اند = ضریب پایایی

مجموع کل تعداد واحدهای کد گذاری شده

از آنجا که در تحلیل محتوا ملاک مطلق برای قضاوت درباره ضریب پایایی وجود ندارد صاحب نظران ملاک ۶۰ درصد را پذیرفته اند. پایایی این تحقیق بر اساس فرمول فوق برابر ۶۲/۶۹ که از پایایی لازم برخوردار است.

$$\frac{158}{252} * 100 = 62/69$$

۲۵۲

روش آماری:

روش آماری استفاده در این تحقیق برای سوال تحقیق: میزان توجه به تقویت بنیان خانواده به تفکیک مواد درسی، از پژوهش توصیفی، تحلیلی استفاده شده است و فراوانی و درصد فراوانی هر یک از مقوله ها ارزیابی گردیده است.

یافته ها:

در مورد سوال (۱) تحقیق: میزان توجه به تقویت بنیان خانواده در کتب متوسطه به تفکیک مواد درسی، تقویت بنیان خانواده به عوامل بیرونی که شامل (فرهنگ و محیط اجتماعی، اقتصاد جامعه، خانواده های طرفین) و عوامل درونی خانواده که شامل (توجه به جایگاه خانواده، تثبیت نقشها، مساله سرپرستی خانواده، محبت زن و شوهر) می باشد تقسیم شده و تعداد فراوانی هر کدام در کتب متوسطه شمارش شده اند و سپس درصد فراوانی آنها محاسبه گردیده است.

تجزیه و تحلیل داده ها

جدول شماره ۴-۱: شاخص های مربوط به عوامل درونی و بیرونی تقویت بنیان خانواده

عوامل بیرونی خانواده	مولفه	شاخص
	فرهنگ و محیط اجتماعی	اسوه قرار دادن زندگی معصومین و دیگر خانواده ها در جامعه- برنامه های تلویزیونی، رادیویی، ماهواره ای که باعث تقویت خانوادگی می شود.
	اقتصاد جامعه	اشتغال و آثار آن بر زندگی فرد- پول در جامعه- نظام اقتصادی و تضاد طبقاتی- کار و اشتغال در جامعه
	خانواده های طرفین (قبل از ازدواج)	احسان به پدر و مادر- دیدار و احترام به پدر بزرگ و مادر بزرگ

عوامل درونی خانواده	توجه به جایگاه خانواده	توجه به واژه ی خانواده که باعث تقویت بنیان خانواده می شود.
	سرپرستی خانواده	مدیریت و نگاهبانی از حریم خانواده-نظارت پدری و مادری در خانواده
	تثبیت نقشها	نقش مرد، زن، فرزند، مشترک زن و مرد، برادر، خواهر کوچکتر
	محبت زن و شوهر	رابطه محبت آمیز با همسر- احترام نسبت به همدیگر

سوال (۱) تحقیق: میزان توجه به تقویت بنیان خانواده در کتب متوسطه به تفکیک مواد

درسی

جدول شماره ۴-۲: توزیع فراوانی میزان توجه به تقویت بنیان خانواده در دین و زندگی اول دبیرستان

تقویت بنیان خانواده							
عوامل بیرونی خانواده				عوامل درونی خانواده			
دین و زندگی اول دبیرستان	فرهنگ و محیط اجتماعی	اقتصاد جامعه	خانواده های طرفین (خانواده های قبل از ازدواج)	توجه به جایگاه خانواده	سرپرستی خانواده	تثبیت نقشها	محبت زن و شوهر
فراوانی	۶	۱۰	۳	۳	۱	۱	۱
درصد فراوانی	۲۴	۴۰	۱۲	۱۲	۴	۴	۴
فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده		۱۹		۶			
مجموع فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده		۲۵					

جدول شماره ۴-۲ نشان می دهد که در دین و زندگی اول دبیرستان به اقتصاد جامعه با فراوانی ۱۰ که از عوامل بیرونی خانواده است بیشتر توجه شده و به مولفه های سرپرستی خانواده، تثبیت نقشها و محبت زن وشوهر با فراوانی ۱ که از عوامل درونی خانواده است کمتر توجه شده است.

جدول شماره ۴-۳: توزیع فراوانی توجه به تقویت بنیان خانواده در دین و زندگی دوم دبیرستان

تقویت بنیان خانواده							
عوامل بیرونی خانواده				عوامل درونی خانواده			
دین و زندگی دوم دبیرستان	فرهنگ و محیط اجتماعی	اقتصاد جامعه	خانواده های طرفین	توجه به جایگاه خانواده	سرپرستی خانواده	تثبیت نقشها	محبت زن و شوهر
فراوانی	۴	۴	۰	۸	۰	۰	۱۶
درصد فراوانی	۱۱/۴۲	۱۱/۴۲	۲/۸۵	۲۲/۹	۲/۸۵	۲/۸۵	۴۵/۷۱
فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده	۸			۲۴			
مجموع فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده	۳۲						

جدول شماره ۴-۳ نشان می دهد که در دین و زندگی دوم دبیرستان به مولفه محبت زن وشوهر با فراوانی ۱۶ که از عوامل درونی خانواده است بیشتر توجه شده و به مولفه خانواده های طرفین (خانواده های قبل از ازدواج) که از عوامل بیرونی خانواده و همچنین به مولفه های سرپرستی خانواده و تثبیت نقش ها که از عوامل درونی خانواده است با فراوانی ۰ هیچ توجهی نشده است.

جدول شماره ۴-۴: توزیع فراوانی توجه به تقویت بنیان خانواده در دین و زندگی سوم دبیرستان

تقویت بنیان خانواده							
عوامل درونی خانواده				عوامل بیرونی خانواده			
محبت زن و شوهر	تثبیت نقشها	سرپرستی خانواده	توجه به جایگاه خانواده	خانواده های طرفین	اقتصاد جامعه	فرهنگ و محیط اجتماعی	دین و زندگی سوم دبیرستان
۱۲	۲۴	۶	۱۷	۳	۲	۲	فراوانی
۱۸/۲	۳۶/۳۶	۹/۰۹	۲۵/۷۵	۴/۵۴	۳/۰۳	۳/۰۳	درصد فراوانی
۵۹				۷			فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده
۶۶				مجموع فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده			

جدول شماره ۴-۴ نشان می دهد که در دین و زندگی سوم دبیرستان به تثبیت نقشها با فراوانی ۲۴ که از عوامل درونی خانواده است بیشتر توجه شده و به مولفه های اقتصاد جامعه و فرهنگ و محیط اجتماعی با فراوانی ۲ که از عوامل بیرونی خانواده است کمتر توجه شده است.

جدول شماره ۴-۵: توزیع فراوانی توجه به تقویت بنیان خانواده در دین و زندگی پیش دانشگاهی

تقویت بنیان خانواده							
عوامل درونی خانواده				عوامل بیرونی خانواده			
محبت زن و شوهر	تثبیت نقشها	سرپرستی خانواده	توجه به جایگاه خانواده	خانواده های طرفین	اقتصاد جامعه	فرهنگ و محیط اجتماعی	دین و زندگی پیش دانشگاهی
۱	۲	۱	۳	۱	۷	۵	فراوانی
۵	۱۰	۵	۱۵	۵	۳۵	۲۵	درصد فراوانی
۷				۱۳			فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده
۲۰							مجموع فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده

جدول شماره ۴-۵ نشان می دهد که در دین و زندگی پیش دانشگاهی به اقتصاد جامعه با فراوانی ۷ که از عوامل بیرونی خانواده است بیشتر توجه شده و به مولفه های سرپرستی خانواده و محبت زن و شوهر با فراوانی ۱ که از عوامل درونی خانواده است و همچنین خانواده های طرفین کمتر توجه شده است.

جدول شماره ۴-۶: توزیع فراوانی توجه به تقویت بنیان خانواده در اجتماعی اول دبیرستان

تقویت بنیان خانواده							
عوامل درونی خانواده				عوامل بیرونی خانواده			
محبت زن و شوهر	تثبیت نقشها	سرپرستی خانواده	توجه به جایگاه خانواده	خانواده های طرفین	اقتصاد جامعه	فرهنگ و محیط اجتماعی	اجتماعی اول دبیرستان
۴	۲۶	۶	۲۲	۴	۲۵	۱۶	فراوانی
۳/۸۸	۲۵/۲۴	۵/۸۲	۲۱/۳۵	۳/۸۸	۲۴/۳	۱۵/۵۳	درصد فراوانی
۵۸				۴۵			فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده
۱۰۳							مجموع فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده

جدول شماره ۴-۶ نشان می دهد که در اجتماعی اول دبیرستان به مولفه تثبیت نقشها با فراوانی ۲۶ از عوامل درونی خانواده است بیشتر توجه شده و به مولفه های محبت زن و شوهر با فراوانی ۴ که از عوامل درونی خانواده می باشد و خانواده های طرفین با فراوانی ۴ که از عوامل بیرونی خانواده است کمتر توجه شده است.

جدول شماره ۴-۷: توزیع فراوانی توجه به تقویت بنیان خانواده در جامعه شناسی دوم دبیرستان

تقویت بنیان خانواده							
عوامل درونی خانواده				عوامل بیرونی خانواده			
محبت زن و شوهر	تثبیت نقشها	سرپرستی خانواده	توجه به جایگاه خانواده	خانواده های طرفین	اقتصاد جامعه	فرهنگ و محیط اجتماعی	جامعه شناسی دوم دبیرستان
۰	۰	۰	۴	۰	۱	۱	فراوانی
۱۰	۱۰	۱۰	۴۰	۱۰	۱۰	۱۰	درصد فراوانی
۴				۲			فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده
۶				مجموع فراوانی عوامل درونی و بیرونی خانواده			

جدول شماره ۴-۷ نشان می دهد که در جامعه شناسی دوم دبیرستان به مولفه توجه به جایگاه خانواده با فراوانی ۴ که از عوامل درونی خانواده است بیشتر توجه شده و به مولفه های خانواده های طرفین، سرپرستی خانواده، تثبیت نقشها و محبت زن و شوهر هیچ توجهی نشده است.

-بحث و نتیجه گیری

نتایج بدست آمده از سوال ۱ تحقیق در مورد میزان توجه به تقویت بنیان خانواده به تفکیک مواد درسی دین و زندگی اول دبیرستان: در دین و زندگی اول به اقتصاد جامعه با فراوانی ۱۰ بیشترین توجه شده است و به مولفه های دیگر مانند مساله سرپرستی خانواده، تثبیت نقشها و محبت زن و شوهر با فراوانی ۱ کمترین توجه شده است. در مجموع به عوامل بیرونی خانواده با ۱۹ فراوانی و به عوامل درونی خانواده با ۶ فراوانی توجه شده است. پس نتیجه گیری که از کتاب دین و زندگی اول می توان گرفت به عوامل بیرونی خانواده که موجب تقویت بنیان خانواده می شود بیشتر توجه شده است.

دین و زندگی دوم دبیرستان: در دین و زندگی دوم به محبت زن و شوهر با فراوانی ۱۶ بیشترین توجه شده است. و به مولفه خانواده های طرفین (خانواده های قبل از ازدواج) که از عوامل بیرونی خانواده و همچنین به مولفه های سرپرستی خانواده و تثبیت نقشها که از عوامل درونی خانواده است با فراوانی ۰ هیچ توجهی نشده است. در مجموع می توان گفت به عوامل بیرونی خانواده با فراوانی ۸ و عوامل درونی خانواده با فراوانی ۲۴ توجه شده است پس در دین و زندگی دوم به عوامل درونی که موجب تقویت بنیان خانواده می شود بیشتر توجه شده است.

دین و زندگی سوم دبیرستان: در دین و زندگی سوم دبیرستان به تثبیت نقشها با فراوانی ۲۴ که از عوامل درونی خانواده است بیشتر توجه شده و به مولفه های اقتصاد جامعه و خانواده های طرفین با فراوانی ۲ که از عوامل بیرونی خانواده است کمتر توجه شده است. در مجموع می توان گفت که به عوامل بیرونی خانواده با فراوانی ۷ و عوامل درونی خانواده با فراوانی ۵۹ توجه شده است پس در دین و زندگی پیش دانشگاهی به عوامل درونی که باعث تقویت بنیان خانواده می شود بیشتر توجه شده است.

اجتماعی اول دبیرستان: در اجتماعی اول دبیرستان به مولفه تثبیت نقشها با فراوانی ۲۶ از عوامل درونی خانواده است بیشتر توجه شده و به مولفه های محبت زن و شوهر با فراوانی ۴ که از عوامل درونی خانواده می باشد و خانواده های طرفین با فراوانی ۴ که از عوامل بیرونی خانواده است کمتر توجه شده است. در مجموع به عوامل بیرونی خانواده با فراوانی ۴۵ و عوامل درونی خانواده با فراوانی ۵۸ توجه شده است پس در اجتماعی اول دبیرستان به عوامل درونی خانواده بیشتر توجه شده است.

جامعه شناسی دوم دبیرستان: در جامعه شناسی دوم دبیرستان به مولفه توجه به جایگاه خانواده با فراوانی ۴ که از عوامل درونی خانواده است بیشتر توجه شده و به مولفه های خانواده های طرفین، سرپرستی خانواده، تثبیت نقشها و محبت زن و شوهر هیچ توجهی نشده است. در مجموع به عوامل بیرونی خانواده با فراوانی ۲ و به عوامل درونی خانواده با فراوانی ۴ توجه شده است پس در مجموع در جامعه شناسی دوم دبیرستان به عوامل درونی خانواده بیشتر توجه شده است.

پس نتیجه گیری که می توان کرد، در دین و زندگی اول و دین و زندگی پیش دانشگاهی به عوامل بیرونی خانواده که موجب تقویت بنیان خانواده می شود بیشتر توجه شده است و در دین و زندگی دوم، دین و زندگی سوم، اجتماعی اول دبیرستان و جامعه شناسی دوم دبیرستان به عوامل درونی خانواده بیشتر توجه شده است. و همچنین در کتب اجتماعی اول دبیرستان با فراوانی ۱۰۳ بیشترین توجه به تقویت بنیان خانواده و کتب جامعه شناسی دوم دبیرستان با مجموع ۱۰ فراوانی کمترین توجه شده است.

و همچنین سوال یک تحقیق نشان می دهد که در کتب جامعه شناسی دوم به بعضی مولفه های مهم تحقیق مانند تثبیت نقشها، محبت زن و شوهر و مساله سرپرستی خانواده و خانواده های طرفین هیچ توجهی نشده است و به مولفه های دیگر نیز خیلی کم در حد یک اشاره توجه شده است.

در کتب دین و زندگی دوم نیز به بعضی از مولفه های مهم بنیان خانواده مانند تثبیت نقشها و مساله سرپرستی خانواده و خانواده های طرفین هیچ اشاره ای نشده و به مولفه های دیگر نیز در حد یک اشاره یا به طور غیر مستقیم بیان شده است.

در کتب اجتماعی اول دبیرستان نیز بیشتر به طور غیر مستقیم به عوامل بیرونی تقویت بنیان خانواده پرداخته است. در کتب دین و زندگی اول و پیش دانشگاهی نیز در حد یک اشاره به تقویت بنیان خانواده پرداخته است. و بیشتر به طور غیر مستقیم به بنیان خانواده پرداخته است. در کتب دین و زندگی سوم به طور واضح به عوامل درونی خانواده که موجب تقویت بنیان خانواده می شود پرداخته است اما به عوامل بیرونی خانواده در حد یک اشاره به آن پرداخته شده است.

نتیجه گیری کلی از سوال (۱) = کتب درسی دوره متوسطه به عواملی که باعث تقویت بنیان خانواده می شود خیلی زیاد توجه نکرده است. با توجه به تحقیقات پیشین کهاحمد رضا نصر اصفهانی - رحمت الله محمدی - فاطمه بهجتی اردکانی - مریم فاتحی زاده تحت عنوان مقاله ای به نام دیدگاه دانش آموزان دبیرستانی نسبت به سهم اولیا مدارس و کتب درسی در پرداختن به مسایل خانوادگی پرداختند و نتیجه آن این بود که عملکرد دبیرستانها در آموزش مسایل زندگی خانوادگی از دید دانش آموزان کمتر از حد مورد انتظار بوده و لازم است برنامه ها و کتابهای آموزشی و پژوهشی برای آموزش مسایل زندگی خانوادگی برای دانش آموزان تدارک دیده شود. تحقیق پیشین مورد نظر با نتیجه گیری کلی از سوال ۱ همخوانی و همسو می باشد. و هر دو نتیجه گیری تحقیق به این اشاره دارد که کتابهای آموزشی باید بیشتر به مسایل خانوادگی بپردازند.

منابع

قرآن کریم

- ۱-بازرگان،عباس،حجازی،الهه،سرمد،زهره. (۱۳۹۰). *روشهای تحقیق در علوم رفتاری*، تهران: آگاه
- ۲- جوادى آملی، عبدالله. (۱۳۶۹). *زن در آینه جمال و جلال*، تهران: رجاء.
- ۳-دلاور،علی. (۱۳۸۸). *روش تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی*، تهران: نشر ویرایش.
- ۴-سالاری فر، محمدرضا. (۱۳۸۵). *خانواده در نگرش اسلام و روان شناسی*، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، قم: انتشارات سمت، چاپ اول.
- ۵-مکارم شیرازی، ناصر. (۱۳۷۴). *تفسیر نمونه*، تهران: دارالکتب الاسلامیه .